

С. О. Єкельчик (Київ)

Перші міжнародні Драгоманівські читання в Інституті філософії АН УРСР

11 вересня 1990 р. в Інституті філософії АН УРСР відбулися перші міжнародні Драгоманівські читання. Їх організаторами виступили сектор історії філософії на Україні (зав. сектором д-р філос. наук В. М. Нічик) та редакція журналу «Філософська і соціологічна думка». Вступним словом читання відкрив директор Інституту філософії, акад. АН УРСР В. І. Шинкарук. Він наголосив на актуальності творчої спадщини М. П. Драгоманова, розповів про заходи по відзначенню у наступному році 150-річчя з дня народження мислителя.

З доповіддю «Драгоманов і Болгарія», в якій проаналізовано болгарський період життя й діяльності М. П. Драгоманова, виступили проф. М. Д. Бичваров (Болгарія) та д-р філос. наук В. С. Горський. Д-р іст. наук В. Г. Сарбей зробив доповідь «Соціалістичні ідеї в світогляді Драгоманова». В доповіді д-ра філос. наук А. М. Колодного і канд. філос. наук Л. О. Філіпович йшлося про проблему національного та релігійного в творчій спадщині М. П. Драгоманова. Д-р філос. наук М. В. Попович виступив з доповіддю «М. П. Драгоманов і український гуманізм».

Значний інтерес у присутніх викликав виступ канд. філос. наук В. С. Лісового з порівняльним аналізом світогляду М. Драгоманова і Д. Донцова.

Болгарська дослідниця канд. іст. наук Н. І. Бичварова прочитала доповідь «Вихованці учбових закладів України і болгарське культурно-наукове відродження в ХІХ ст.», в якій було вказано також на великий моральний авторитет М. П. Драгоманова серед української та болгарської молоді.

«Драгоманов і Франко» — тема доповіді канд. філос. наук В. Г. Герасим'яка (Дрогобич). Відзначивши, що історія взаємовідносин двох мислителів довгий час фальсифікувалась, дослідник заявив про необхідність об'єктивної оцінки їх світогляду.

С. О. Єкельчик, говорячи про федералізм Драгоманова, наголосив на універсальності розуміння мислителем цього принципу. Доповідач нагадав також про високу оцінку, яку в 1906 р. дав видатний німецький філософ і соціолог Макс Вебер драгоманівському конституційному проекту «Вільна спілка» (1884).

Канд. філос. наук А. Стайнев (Болгарія) зробив доповідь на тему «М. П. Драгоманов як дослідник болгарської міфології». Канд. філос. наук М. І. Лук спинився на взаємовідносинах М. П. Драгоманова з революційним рухом 70-х років ХІХ ст. Доповідач наголосив, що саме Драгоманов, а не Плеханов, був першим критиком народницького селянського (общинного) соціалізму.

Канд. філос. наук П. Я. Мирошниченко (Донецьк) присвятив свій виступ аналізу одної з найголовніших праць мислителя — «Шевченко, українофіли і соціалізм». На його думку, до багатьох положень цієї праці Драгоманова нам слід повернутись (напр., про те, що Шевченко не був свідомим революціонером і т. п.).

Жваво пройшло обговорення виступів, у якому взяли участь П. Я. Мирошниченко, В. С. Лісовий, В. Г. Сарбей, В. С. Горський та ін.

Особливо гостру дискусію викликали деякі положення доповіді В. С. Лісового «Драгоманов і Донцов». Як важливий крок вперед у радянському драгоманознавстві учасники обговорення відзначили положення, котрі чітко пролунали у доповідях В. І. Шинкарука та В. Г. Сарбея: «в своїй оцінці Драгоманова Ленін був неправий», «критика Леніним Драгоманова не була далеко у всьому ні заслуженою, ні закономірною, ні справедливою». Драгоманівські читання зруйнували багато стереотипів і поставили ряд запитань, на які нині не можна дати остаточних відповідей.

Від імені дирекції Інституту філософії АН УРСР д-р філос. наук А. Т. Гордієнко підбив підсумки читань і подякував їх учасникам. Вирішено й надалі раз на два роки проводити на базі Інституту філософії міжнародні Драгоманівські читання. Матеріали читань планується видати у вигляді збірника статей у видавництві «Наукова думка».

Одержано 24.10.90.

Н. О. Терентьєва (Київ)

XVIII Міжнародна літня школа по вивченню грецької мови, історії та культури

28 липня — 26 серпня 1990 р. у м. Салоніки (Греція) відбулася Міжнародна літня школа по вивченню грецької мови, історії та культури. Вона була організована Інститутом балканських досліджень м. Салоніки. Діяльність школи представляє великий інтерес для вчених різних спеціальностей: філологів, археологів, істориків, мистецтвознавців, економістів та ін.

Головними завданнями, що ставить Інститут балканських досліджень при проведенні школи, є вивчення грецької мови, поширення основних знань з історії та культури Греції, об'єднання зусиль учених різних спеціальностей і країн у дослідженні історії світової культури, а також сприяння встановленню взаєморозуміння й дружби між народами.

147 чол. з більш ніж 30 країн світу (Австрія, Бельгія, Болгарія, Німеччина, Великобританія, Італія, Іспанія, Португалія, США, СРСР, Франція, Чехословаччина, Югославія та ін.) взяли участь у роботі Міжнародної школи. Більшість з них — студенти й викладачі вищих навчальних закладів, наукові співробітники. Радянський Союз був представлений Московським державним університетом та Інститутом історії Академії наук Української РСР.

Програма навчання в школі включала інтенсивний курс грецької мови з обов'язковим складанням іспиту, а також три факультативних курси з історії та культури Греції.

Курс «Культура Стародавньої Греції» складався з ряду лекцій проф. Ф. Петсаса про класичне мистецтво та археологію в Македонії, а також екскурсій до музеїв, що знайомили з культурою архаїчного й класичного періодів Стародавньої Греції. Значний інтерес викликало відвідання археологічних центрів — Діона, розташованого у підніжжя Олімпу, Пелли — столиці Македонської держави в IV ст. до н. е. та Філіпп — одного з великих міст того ж періоду. Там були організовані зустрічі з відомими грецькими істориками, які докладно ознайомили присутніх з археологічними знахідками і відповіли на їх численні запитання.

Курс «Культура та мистецтво Візантії» включав ряд лекцій проф. Т. Корреса «Введення до візантієзнавства», д-ра А. Ментоса «Ар-